

Täysistunto

Torstai 12.9.2024 klo 16.00—19.21

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi Hallituksen esitys HE 69/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 45 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ministeri Meri, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.05 Oikeusministeri Leena Meri (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä esitys sisältää pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaiset lakiehdotukset, jotka koskevat naisen ja tytön sukupuolielinten silpomisen ja sen valmistelun säättämistä ran-
gaistavaksi erillisessä rangaistussäännöksessä, tahallisen henkirikoksen eli tapon syyteoi-
keuden vanhentumista koskevan sääntelyn uudistamista ja lapsensurmaa koskevan ran-
gaistussäännöksen kumoamista.

Vuonna 2019 eduskunnalle luovutettiin kansalaisaloite tyttöjen ja naisten sukupuolielin-
ten silpomisen kieltämiseksi. Eduskunta edellytti, että valtioneuvosto ryhtyy mahdollisim-
man ripeästi toimenpiteisiin tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen säättämiseksi rikos-
laissa rangaistavaksi nykyistä selkeämmin. Asiasta otettiin nyt maininta nykyisen hallituk-
sen hallitusohjelmaan, jotta asia saadaan vihdoinkin tuotua eduskuntaan. [Ben Zyskowiec:
Hyvä!]

Tällä esityksellä selkeytetään nyt siis eduskunnan edellyttämällä tavalla naisten ja tyttö-
jen sukupuolielinten silpomisen ja sen valmistelun rangaistavuutta koskevaa oikeustilaa.
Lisäksi esityksessä otetaan huomioon tämän kuluvin vuoden toukokuussa hyväksytyn nai-
siin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjumisesta annetun direktiivin eli niin
kutsutun NKV-direktiivin määräykset silpomisen ja sen valmistelun osalta.

Esityksen mukaan naisen tai tytön sukupuolielimen tahallinen vahingoittaminen säädet-
täisiin rangaistavaksi erillisellä rikoslain säädöksellä. Sen mukaan naisen tai tytön ulkoi-
sen sukuelimen poistaminen kokonaan tai osittain tai sen muu vahingoittaminen olisi ran-
gaistavaa naisen sukuelinten silpomisena, josta rangaistukseksi voitaisiin tuomita vankeut-
ta yhdestä kymmeneen vuoteen. Myös yritys olisi rangaistava. Naisen sukuelimen silpomi-
nen ei näin ollen tulisi enää rangaistavaksi pahoinpitelynä ja törkeänä pahoinpitelynä, vaan
sitä koskisi tämä nimenomainen erityissäännös.

Myös naisen sukuelimen silpomisen valmistelu säädettäisiin rangaistavaksi erillisellä ri-
koslain säädöksellä. Säännös kattaisi nykyisen törkeän henkeen tai terveyteen kohdistuvan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2024 vp

rikoksen valmistelun tekotapojen lisäksi naisen tai tytön viemisen ulkomaille silpomista varten sekä naisen tai tytön pakottamisen tai taivuttamisen alistumaan silpomiseen. Teosta voitaisiin tuomita vankeutta neljästä kuukaudesta aina viiteen vuoteen. Tämä silpomisen valmistelua koskeva säännös selkeyttäisi rikoslainsäädäntöä ja laajentaisi silpomista koskevan rangaistavan valmistelun alaa sekä täyttäisi samalla tuon aiemmin mainitun NKV-direktiivin asiaa koskevat velvoitteet.

Ehdotettujen säännösten tavoitteena on vahvistaa naisten ja tyttöjen hengen ja terveyden suojaa sekä heidän ruumiillista koskemattomuuttaan ja seksuaalista itsemääräämisoikeuttaan. Ehdotetuilla lakimuutoksilla pyritään myös vaikuttamaan naisten sukupuolielinten silpomista koskeviin asenteisiin. Ehdotuksilla pyritään edistämään naisten ja tyttöjen oikeuksien toteutumista.

18:aa vuotta nuorempaan henkilöön kohdistuneen naisen sukupuolielinten silpomisen ja sen valmistelurikoksen osalta, siltä osin kuin kyse on pakottamisesta tai taivuttamisesta silpomiseen, säädettäisiin erityisestä syyteoikeuden vanhentumisajan alkamisajankohdasta. Näissä tapauksissa syyteoikeuden vanhentumisaika alkaisi vasta, kun uhri täyttää 18 vuotta. Tällöin myös hyvin nuorena lapsena rikoksen uhriksi joutuneella olisi riittävä aika täysi-ikäistymisen jälkeen saattaa asia tutkittavaksi ja rikosentekijät vastuuseen. Lisäksi syyteoikeuden vanhentumista koskevan rikoslain säännöstä muutettaisiin niin, että tahallinen henkirikos eli tappo ja sitä koskeva syyteoikeus eivät vanhentuisi, eikä oikeus tuomita rangaistus myöskään vanhentuisi. Tämä on merkittävä ja hyvä uudistus, [Timo Heinonen: Erinomainen!] joka löytyy myös tämän hallituksen hallitusohjelmasta.

Tapon vanhentumattomuudella varmistettaisiin, etteivät rikosoikeudellista vanhentumista koskevat säännökset asettaisi estettä tekijän saattamiselle vastuuseen, ottaen nyt kuitenkin huomioon, että rikos voi olla selvitettävissä hyvinkin pitkän ajan kuluttua ja että kyseessä on tahallinen henkirikos.

Tässä esityksessä ehdotetaan vielä, että rikoslain lapsensurmaa koskeva säännös kumotaisiin tarpeettomana. Kyseessä on historiallinen jäännös ajalta, jolloin rangaistavuuden avulla pyrittiin ylläpitämään korkeaa moraalialuea ja aviottoman lapsen synnyttäminen todisti avioliiton ulkopuolisesta suhteesta. Muutoksella korostettaisiin vastasyntyneen lapsen hengen suojaa rinnastamalla heidät muihin henkirikoksen uhreihin. Vastasyntyneen henkeä suojattaisiin siis samoilla säännöksillä kuin muidenkin henkeä eli tekoon sovellettaisiin tahallisia henkirikoksia koskevia yleisiä säännöksiä.

Esityksellä muutetaan myös eräitä muita lakeja, ja kysymys on tältä osin pääasiassa tyttöjen ja naisten silpomista koskevien rangaistussäännösten edellyttämistä tarkistuksista.

Nämä lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustajat voivat niin halutessaan pyytää minuutin mittaista puheenvuoroa nousemalla seisomaan ja painamalla V-painiketta. — Lakivaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Eerola, olkaa hyvä.

17.11 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä hallituksen esitys numero 69 eli rikoslain muuttaminen siten, että tyttöjen sukuelinten silpominen tulee kielletyksi, on erittäin tervetullut. Lakiahan edellytettiin jo viime kaudella, ja minun puolestani se olisi saanut tulla jopa sitäkin aiemmin, mutta parempi myöhään kuin ei milloinkaan. Tarvittiin näköjään tosiaan perussuomalainen ministeri Leena Meri, joka toi tämän esityksen tänne saliin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2024 vp

Esitys siis koskee pelkkiä tyttöjä, ja ihan hyvä, että edes heitä. Itse entisenä poikana tietysti olisin suvainnut esityksen olevan jopa vielä nykyistäkin tasa-arvoisempi, mutta erittäin hyvä näinkin. Joka tapauksessa minkään kulttuurin, edes monikulttuurin, nimissä ei tule pieniä tyttöjä silpoa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja valiokunnan varapuheenjohtaja, edustaja Biaudet, ledamot Biaudet, var så god.

17.12 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kiitos ministeri Merelle tämän esityksen tuomisesta eduskuntaan. Tätähän on valmisteltu pitkän aikaa, ja olemme seuranneet sitä yhdessä kauemmin ja tiedämme, että tämä on ministerillekin erittäin tärkeä asia. Olen iloinen, että tämä on nyt tässä tilanteessa.

Tiedämme, että silpomisessa ei ole kyse ainoastaan yhdestä brutaalista teosta, vaan sillä on laajempi vaikutus naisen tai tytön asemaan yhteisössään ja yhteiskunnassa. Silpominen on ihmisoikeusloukkaus, joka liittyy haitallisiin normeihin ja koettuun tarpeeseen kontrolloida naisten ja tyttöjen seksuaalisuutta.

Jokaisella naisella ja tytöllä tulee toteutua itsemääräämisoikeus kehostaan. On näin ollen tärkeää, että yhteiskunnassa tunnustetaan ja tuetaan vahvemmin silpomisen vastaista työtä ja parannetaan myös ennaltaehkäisyä. Tehtävämme on nyt varmistaa tarvittavat toimenpiteet ja resurssit silpomisen vastaiseen rakenteelliseen työhön.

Uppskattningsvis handlar det ju om cirka 38 000 flickor och kvinnor i Finland som kommer från länder som traditionellt har utövat könsstympning, och av dem uppskattas det att cirka 10 000 kan ha utsatts för greppet. Det handlar faktiskt om en ganska stor grupp. [Puhemies koputtaa] Tack för att vi ska sköta om att det här lagförslaget kommer bra ut ur riksdagen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, tack. — Edustaja Keto-Huovinen, olkaa hyvä.

17.13 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Silpominen on tyttöihin ja naisiin kohdistuvaa väkivaltaa, joka rikkoo äärimmäisellä tavalla heidän itsemääräämisoikeuttaan. Se aiheuttaa kipua, kärsimystä ja vakavia terveydellisiä seurauksia. Pahimmillaan se johtaa kuolemaan. Meidän onkin tehtävä kaikkemme, jotta saisimme tämän järkyttävän väkivallan muodon kitkettyä pois, ja tämä lainsäädäntö on askel oikeaan suuntaan. Kiitänkin ministeriä siitä, että asia on nyt tässä salissa.

Lainsäädännön lisäksi on tärkeää, että yhteiskunnassa tunnustetaan ja tuetaan vahvemmin silpomisen vastaista työtä ja parannetaan ennaltaehkäisyä. Ennaltaehkäisytyötä tekevien kansalaisjärjestöjen tukeminen resursseilla on tärkeää. Toivonkin, että Suomen tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen estämisen toimintaohjelma pysyy jatkossakin aktiivisesti esillä näiden lainsäädäntömuutosten ohella.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

17.14 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä esityksestä on todella syytä antaa kiitosta esittelevälle ministerille, ja niin kuin näistä salin puheenvuoroista käy ilmi, tällä esityksellä on hyvin laaja tuki takana, ja tähän näkyy myös tämän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2024 vp

lainsäädännön lausuntopalautteessa, jossa kaikki toimijat kyllä kannattivat juuri niitä toimia, joilla pystymme jatkossa entistä paremmin ennaltaehkäisemään niitä hirvittäviä tapauksia, jotka liittyvät näihin silpomisiin.

Arvoisa puhemies! Nykyiselläänkin lainsäädännössä nämä hirvittävydethän on kriminalisoitu, mutta niin kuin ollaan huomattu, emme ole kyenneet aivan parhaalla mahdollisella tavalla tarttumaan ja puuttumaan varsinkaan tähän ennaltaehkäisyyn, ja siltäkin osin tätä lainsäädännön kiristämistä voi kannattaa. Ja yhdyn kyllä hieman siihen huoleen, jonka lakivaliokunnan puheenjohtaja myös totesi, että tässä todella tarkoitetaan nyt enemmänkin niitä tyttöjen kokemia hirvittäviä rikoksia, mutta olisi varmaan jatkossa syytä ajatella myös pojista aivan samoin. [Vasemmalta: Näin on!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

17.16 Pekka Aittakumpu kesk (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Tässä tosiaan esitetään, että naisen sukuelinten silpominen sekä silpomisen valmistelu säädetään rangaistavaksi erillisin rikoslain säännöksiin. Tällä hetkellähän silpominen tosiaan on rangaistavaa rikoslain pahoinpitelyä koskevien säännösten mukaisesti, ja on erinomaista, että nyt tämä erillinen lainsäädäntö on tänne saliin tuotu.

Silpomisestahan aiheutuu niin fyysisiä kuin henkisiä kipeitä seurauksia, eikä sitä voi missään tapauksessa hyväksyä. On ihan totta, että näiden hyvien lakimuutosten ohella on ehdottoman tärkeää kiinnittää huomiota juuri siihen ennaltaehkäisyyn ja ennalta estämiseen, jotta näitä silpomisesta tulevia rangaistuksia ei sitten tarvitsi määrätä, kun niitä ei ollenkaan tapahtuisikaan. Toki tämä laki itsessäänkin on osaltaan tärkeä viesti siitä, että yhteiskuntamme ei missään tapauksessa hyväksy tällaista toimintaa.

Arvoisa puhemies! Pidän hyvin kannatettavana myös sitä, että tässä nyt ehdotetaan rikoslakiin muutosta myös siltä osilta, että tappo olisi jatkossa vanhentumaton rikos. On juuri näin, että rikoksista seuraavien rangaistusten tulee vastata kansalaisten oikeustajua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Diarra, olkaa hyvä.

17.17 Fatim Diarra vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Haluan ensimmäiseksi kiittää niitä ihmisoikeusaktivisteja, jotka ovat tehneet sen kansalaisaloitteen, jonka takia me saatiin tämä aikanaan käsittelyyn, ja suuret kiitokset myös ministerille tämän asian ponnekkaasta edistämisestä.

Tämä on ollut pitkä prosessi, ja onneksi tämä nyt tulee päätökseen ja saadaan silpominen vihdoinkin rikoslakiin ja päästään tästä toivottavasti ehkä eroon. Samaan aikaanhan tilanne on se, että se ei riitä, sillä tämä lainsäädäntö itsessään ei muuta vielä niitä asenteita, vaan tarvitaan valtavasti koulutusta. Sen takia toivonkin myös, että niiltä järjestöiltä, jotka tekevät töitä tyttöjen ja naisten turvallisuuden kanssa, ei leikata rahoitusta, jotta voidaan jatkaa tätä koulutusta ja tätä toimintaa.

Silpominen on kuitenkin ääriesimerkki siitä, miten naisten seksuaalisuutta halutaan hallita ja kontrolloida. Ei meillä Suomessakaan naisten seksuaalisuus ole mitenkään hyväksyttyä suhteessa miehiin. Siitä puhutaan punastellen ja lisääntymiskeskeisesti ohittaen kaikki ihana ja nautinnollinen, mikä kuuluu naisten seksuaalisuuteen. Toivon kuitenkin vielä sitä, että jonain päivänä, toivottavasti lähitulevaisuudessa, meillä on uskallusta kriminalisoida kaikki lapsiin kajoaminen ei-lääketieteellisessä tarkoituksessa, oli kysymys sit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2024 vp

ten pojista, tytöistä tai intersukupuolisista lapsista. [Puhemies koputtaa] — Kiitos. [Maaret Castrén: Hyvä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

17.18 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa on noin 10 000 silvottua tyttöä, naista. Tälläkin hetkellä jopa 3 000 tyttöä elää vaarassa joutua silvotuksi. Silpominen on brutaali rikos, julma rikos, kunniaan liittyvää väkivaltaa, mutta se on myös osa tyttöjen ja naisten laajempaa oikeuksien polkemista, väkivaltainen tie pakkoavioliittoihin. Silpomiseen tulee tämän lainsäädännön myötä aktiivisesti puuttua.

Oikeustaistelija Ujuni Ahmed teki tästä kansalaisaloitteen muiden aktiivien kanssa. Nyt Lex Ujuni etenee maaliin. Haluan kiittää oikeusministeriötä ja teitä, arvoisa oikeusministeri Leena Meri, tästä aloitteesta, että olette ottaneet sen käsittelyyn ja tuoneet nyt lakiesityksenä tänne. Samassa myös Lex Mallat viedään maaliin. Mutta isoin kiitos tästä kuuluu näille kansalaisaktivisteille, oikeustaistelija Ujuni Ahmedille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

17.19 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Naisten ja tyttöjen sukuelinten silpominen on äärimmäisen vakavaa ja järkyttävää väkivaltaa, joka vahingoittaa naisten elämää sekä henkisesti että fyysisesti koko loppuelämän ajan. Naisten sukuelinten silpominen ei kuulu suomalaiseen kulttuuriin, eikä sen pitäisi kuulua mihinkään kulttuuriin. Hienoa, että saamme tämän asian nyt rangaistavaksi ja vastaamaan myös suomalaisten oikeustajua.

Opettajan työssäni olen joutunut pelkäämään sellaisen oppilaan, pienen tytön, puolesta, joka on kuulunut kulttuuritaustaan, jossa on harjoitettu naisten sukuelinten silpomista. On aivan hirveää pelätä lapsen puolesta tällaista asiaa. On tärkeää, että kouluissa ja varhaiskasvatuksessa lisätään tietoisuutta ja koulutusta tämän asian tiimoilta.

Kiitos, arvoisa oikeusministeri Meri, että tämä lakiesitys nyt etenee täällä eduskunnassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Päivi, olkaa hyvä.

17.20 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin tätä lakia tarvitaan, sillä vaikka tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen on jo tällä hetkellä rikoslailla rangaistava teko, ei tästä huolimatta yhtään tapausta ole Suomessa päätyntä oikeuteen. Esimerkiksi muissa Pohjoismaissa, joissa tällaista erillislainsäädäntöä on, on näitä oikeuskäsittelyjä ollut. Voidaan tilastojen valossa todeta, että tämänhetkinen rikosoikeudellinen suoja ei ole riittävä ja ei takaa uhreille oikeusturvaa eikä ennaltaehkäise riittävästi näitä tekoja.

On tärkeää myös lisätä tietoisuutta silpomisen rangaistavuudesta, on syytä informoida selkeästi ja keskustella tilanteesta, jossa riskiryhmiin kuuluvat huoltajat tapaavat viranomaisia tai ovat sosiaali- ja terveyspalvelujen piirissä, esimerkiksi kotoutumiskoulutuksen yhteydessä, äitiys- ja lastenneuvoloissa sekä synnytysten yhteydessä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Virta, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2024 vp

17.22 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies ja arvoisa ministeri! Kiitokset esittelystä ja asian tuomisesta tähän saliin. Haluan myös kiittää tätä salia. Mielestäni keskustelu on ollut erittäin kunnioittavaa ja asiallista. Puhumme erittäin sensitiivisestä ja herkästä asiasta, yhdestä järkyttävimmistä väkivallan muodoista, jota osa tytöistä ja naisista joutuu valitettavasti kokemaan. Se rikkoo fyysisesti — niin kuin täällä kuulumme — ja jättää pitkät henkiset arvet. Samaan aikaan se on törkeää, brutaalia pyrkimystä kontrolloida naisia, naisten oikeuksia ja heidän yhteiskunnallista asemaansa. Olen myös työssäni kohdannut näitä tällaista järkyttävää väkivaltaa kokeneita naisia ja tyttöjä ja haluan ankin välittää pahoittelut jokaiselle, jota emme ole ehtineet ja kyenneet suojelemaan.

Suomessahan kaikki väkivalta on kielletty eli silpominen on jo kiellettyä, mutta koska se ei riitä, niin on erittäin tärkeää, että vihdoin asia saadaan rikoslakiin vielä selkeytetyksi. Ja kuten täällä on moneen kertaan sanottu, samaan aikaan tarvitaan panostusta siihen, että olisimme ajoissa vaikuttamassa, lisäämässä tietoa, varmistamassa, että ammattilaiset tunnistavat riskiryhmässä olevia lapsia ja kykenisivät vaikuttamaan näihin tilanteisiin ajoissa, sillä kenenkään ei tulisi joutua kokemaan minkäänlaista väkivaltaa.

Ja lyhyesti vielä kiitokset tärkeän kansalaisaloitteen tekijöille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskiewicz, olkaa hyvä.

17.23 **Ben Zyskiewicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri! Haluan ensiksi yhtyä täällä olevaan yksimieliseen kiitokseen hallitukselle ja ministeri Merelle siitä, että tämä hallituksen esitys on nyt täällä lähetekeskustelussa. Ne luvut, joita edustaja Heinonen mainitsi niistä naisista ja tytöistä, jotka ovat joutuneet tämän rikoksen kohteeksi tai ovat vaarassa joutua sen kohteeksi, ovat häkellyttävän suuria.

Tiedän, että monasti suhtaudutaan pidättyvästi siihen, että korostetaan tällaista lain tai erityisesti rikoslain signaalivaikutusta, mutta kyllä tässä tapauksessa pidän tärkeänä, että tällä erilliskriminalisoinnilla vahvistetaan tietoisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa kaikissa kulttuureissa siitä, miten rangaistavaa ja lainvastaista tällainen menettely ja toiminta Suomessa on.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

17.24 **Sofia Vikman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssämme oleva esitys on kannatettava ja pitkään odotettu ihmisoikeusteko näiden törkeiden ja epäinhimillisten rikosten kitkemiseksi. Jo vuonna 2017 julkistettu selvitys tyttöjen silpomisista ja niiden uhreista toi esiin silpomisen vaarat, rikosten torjumisen haasteet sekä maamme viranomaistyön ja rikosoikeudellisten keinojen riittämättömyyden.

Tuolloin tein kirjallisen kysymyksen ja esitin erillisen kriminalisoinnin — muiden Pohjoismaiden tapaan — olevan vallinnutta tilannetta selkeämpi signaali Suomen jyrkän kielteisestä kannasta tyttöjen sukuelinten silpomiseen. Silloinen ministerin vastaus oli: ”Erilliselle rangaistussäännökselle ei ole tarvetta.” Kuten nyt tiedämme, niin jo tuolloin luvut silpomisvaarassa elävistä tytöistä olivat isoja.

Onneksi kansalaiset eivät luovuttaneet, ja kiitos heille kansalaisaloitteesta, jota sain itsekin olla luovuttamassa. [Puhemies koputtaa] Ja kiitos Orpon hallitukselle, joka nyt hienosti hoitaa tämän asian kuntoon.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

17.25 Rami Lehtinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tärkein yhteiskunnan suojeltava perustuslaillinen oikeus on oikeus henkeen ja terveyteen. Se on nimittäin niin, että siinä kohtaa, kun henki pakenee, muilla perustuslaillisilla oikeuksilla ei ole enää mitään merkitystä. Siksi on erittäin tärkeää, että tahallinen henkirikos, tappo, on jatkossa, kuten murhakin, sellainen, että se ei enää vanhene lainkaan, vaan kun esitutkinnan keinot kehittyvät ja muut tutkinnan keinot kehittyvät, niin ne tekijät voidaan jatkossa tuomita niistä ja saadaan asianmukainen rangaistus.

Silpomisen osalta on ollut sairasta lukea niitä tarinoita, mikä vaikutus silpomisella on näiden tyttöjen koko loppuelämään ja siihen yhteisöön, jossa he asuvat. Siksi on äärimmäisen hyvä, että tästä saadaan erillinen rangaistus, ja myöskin, että ne, jotka tosiasiallisesti ovat vastuussa näistä ja valmistelevat näitä tekoja, myöskin tulevat tuomiolle ja saavat niistä kunnollisen tuomion. Silpominen ei kuulu suomalaiseen yhteiskuntaan, ja siksi on hyvä, että tämä rangaistus tulee mahdolliseksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

17.26 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on tärkeä, sillä silpomisen estämiseksi pitää tehdä kaikki mahdollinen. Kyseessä on naisten oikeuksia törkeästi loukkaava pahoinpitely, joka on useiden kansainvälisten ihmisoikeussopimusten vastainen toimenpide. On erinomainen asia, että myös silpomisen valmistelusta tehdään rangaistavaa. Kaikki henkinen ja fyysinen väkivalta on väärin. Kunpa ihminen voisi joskus oppia ja viisastua ja lopettaa toisen vahingoittamisen.

Tässä kohtaa on hyvä kiittää kaikkia niitä tahoja, jotka ovat taistelleet tämän asian puolesta, että se on nyt täällä Suomessa tässä mallissa. Ja tämä asia ei olisi edennyt näin ripeästi ilman perussuomalaista oikeusministeriä. Kiitos, Leena Meri!

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valtola, olkaa hyvä.

17.27 Oskari Valtola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Silpomisella ei ole suomalaisessa yhteiskunnassa mitään sijaa — eikä pitäisi olla missään muussakaan yhteiskunnassa. Tämä laki voimaan tullessaan antaa selvän signaalin siitä, että tämä toiminta ei ole hyväksyttävää. Silpominen tehdään kulttuurisista, uskonnollisista, moraalisisista tai muista ei-hoidollisista syistä, ja usein kohteena ovat puolustuskyvyttömät lapset. Silpomisen tavoitteena on viime kädessä kontrolloida naisen sukupuolielämää. Esitys parantaa naisen seksuaalista itsemääräämisoikeutta.

Nykyisen lainsäädännön soveltuvuus fyysisesti vähäisempiin silpomisen muotoihin on ollut epäselvä. Oikeuskäytäntöä ei Suomessa ole yhtä tapausta lukuun ottamatta. Esitys korjaa asian, sillä lievät vahingoittamisteot, kuten pistot ja viillot, sisältyvät silpomissäännöksen soveltamisalaan.

Hienoa, että viimeinkin tämä hallitusohjelmassakin esille nostettu asia on tuotu eduskunnan käsittelyyn.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten siirrymme puhujalistalle. — Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2024 vp

17.29 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Kiitän vielä lämpimästi hallitusta ja oikeusministeri Leena Merta tästä esityksestä. Todellakin käsittelemme tänään vakavaa tyttöihin ja naisiin kohdistuvaa ihmisoikeusloukkausta, heidän fyysiseen ja henkiseen koskemattomuuteensa kajoamista, sellaisia toimia, joilla on elinikäiset, pitkäaikaiset, traumaattiset seuraukset — sekä fyysiset että henkiset — tytön ja naisen elämään. Toivon sitä, että saisimme tämän käsiteltyä eduskunnan läpi pikaisesti, jotta se myös tulisi pian voimaan.

On arvioitu, että maailmassa olisi yli 200 miljoonaa silpomisen läpikäynyttä naista. Tämän lisäksi noin kolme miljoonaa tyttöä on tälläkin hetkellä vaarassa joutua silvotuksi. Meillä Suomessa ei ole asiasta tarkkaa, kattavaa tietoa, vaikka Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos on kyllä kartoittanut silpomisen esiintyvyyttä Suomessa. THL:n mukaan Suomessa tätä perinnettä harjoittavista maista lähtöisin olevia tyttöjä ja naisia arvioidaan olevan noin 38 000. Heistä mahdollisesti noin 10 000 on itse läpikäynyt silpomisen. Tyttöjen sukuelinten silpominen on yleisintä Somaliassa, Guineassa ja Djiboutissa, joissa se on lähes sataprosenttista edelleenkin. Afrikan lisäksi sitä esiintyy Lähi-idässä ja Aasiassa. Yleisimmin silpominen tehdään 4—10 vuoden iässä. Se voidaan tehdä ihan vastasyntyneelle vauvalle, teinille tai naimisiin menevälle naiselle. Ja todellakin joskus sitten tapahtuu sitä, että lapsi viedään lähtömaahansa silvottavaksi.

Suomi on vielä tällä hetkellä yksi Euroopan unionin jäsenmaista, joissa ei ole tätä erillissääntelyä, jonka nyt saimme käsittelemään tänne. Esimerkiksi Ruotsissa erillislaki tuli voimaan jo 1982, ja myös Norjassa ja Tanskassa asiasta on säädetty. Todellakaan meillä ei ole ollut myöskään pahoinpitelysäädösten pohjalta oikeuskäytäntöä tai oikeustapauksia tästä, vaikka tiedetään, että näitä tapauksia valitettavasti Suomessakin on hyvin todennäköisesti tapahtunut, joten meillä tällä hetkellä rikosoikeudellinen suoja ei ole riittävä tytöille ja naisille.

Uhrin ja näiden tekojen kannalta haavoittuvassa asemassa olevien tyttöjen ja naisten näkökulmasta on tärkeää, että lakiin tulee nyt selkeä kirjaus tästä kriminalisoinnista. Nämä rangaistussäännökset selkeyttävät nykytilaa kieltämällä kaikenlaiset naisen tai tytön sukuelimiin kohdistuvat vahingoittamisteot ja myös tällaisten tekojen valmistelun mukaan lukien naisen ja tytön viemisen ulkomaille silpomista varten, mikä on erittäin tärkeä muutos. Annan myös erityisen kiitoksen näistä vanhentumissäädöksistä, jotka ovat tärkeitä, että tyttö 18-vuotiaaksi, täysi-ikäiseksi, tultuaan voi sitten nostaa vireille syytteet tekijöitä vastaan.

Laki toivottavasti antaa myös viranomaisille selkeämmät ja tehokkaammat keinot puuttua ongelmaan ja selkeyttää soveltamista myös lainkäyttäjän kannalta. Varmasti jatkossa tarvitaan myös lisää koulutusta tunnistaa riskitilanteita. Kyllähän meillä esimerkiksi lasten- ja äitiysneuvoloissa jo pyritään keskustelujen ja informoimisen kautta näihin tilanteisiin tarttumaan, mutta varmasti tarvitaan vielä kattavampaa puuttumista ja informoimista myös tästä lainmuutoksesta, jotta tänne tulevat huoltajat osaavat sitten ottaa huomioon tämän lainsäädännön. Toivottavasti tämä erillissääntely omalta osaltaan myös muuttaa asenteita silpomista kohtaan kielteisemmiksi niissä kulttuureissa, joissa näitä tekoja valitettavasti erittäin laajasti edelleen ylläpidetään. Ennen kaikkea asioista tulee pystyä keskustelemaan avoimesti ja rohkeasti ilman pelkoa häpeästä tai muunlaisesta leimaamisesta, sillä vaikeneminen ei näitä tyttöjä ja naisia auta.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi haluan vielä kiittää muistakin tähän lakipakettiin liittyvistä esityksistä, esimerkiksi lapsensurmasäädösten poistamisesta. On erittäin hyvä asia,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2024 vp

että meillä jatkossa vastasyntyneeseen kohdistuvat henkirikokset arvioidaan aivan samalla tavalla ja samanarvoisina kuin keneen tahansa muuhun henkilöön kohdistuvat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Garedew, olkaa hyvä.

17.35 Kaisa Garedew ps: Arvoisa puhemies! Perussuomalainen oikeusministeri Leena Meri on laittanut tuulemaan ja tuonut eduskuntaan lakiesityksen, jolla korjataan kolme erittäin tärkeää rikoslain kohtaa kerralla: tappo ei enää vanhene, oman vauvan tappamisesta ei enää automaattisesti selviä lievennetyllä rangaistuksella ja tyttöjen sukuelinten silpominen säädetään erikseen rangaistavaksi — hyvä, että näihin epäkohtiin vihdoinkin puututaan.

Tapporikos on tähän saakka vanhentunut 20 vuodessa, nyt ei siis ollenkaan. Rikosten tutkinta on modernin teknologian avulla kehittynyt huimasti vuosikymmenien takaisesta ja voi auttaa ratkaisemaan vanhojakin tapauksia. Oikeudenmukaisuuden ja uhrin läheisten suruprosessin kannalta on erittäin tärkeää, että syyllinen joutuu kantamaan vastuun myös kauan sitten tekemästään tahallisesta henkirikoksesta.

Toisen muutoksen myötä rikoslaissa tunnustetaan vihdoinkin, että vastasyntynyt vauva on yhtä arvokas kuin kuka tahansa ihminen. Pidän hyvin erikoisena, että lainsäädännössä on näinkin pitkään saanut olla pykälä lapsensurmasta, joka on asettanut äideille alemman rangaistuksen oman vauvansa surmaamisesta syntymän hetkellä tai sen jälkeen. Onneksi tämä kohta nyt poistetaan. Tästä eteenpäin vauvan tahallinen surmaaminen on ihan yhtä suuri rikos kuin muukin tappaminen. Samoin sitä tulevat koskemaan samat syyntakeisuuden arvioinnin kriteerit kuin muitakin rikoksia. Eli edelleen synnytyksestä johtuva poikkeava mieliala sekä ruumiillinen ja henkinen uupumus otetaan kyllä huomioon tuomion pituudesta päätettäessä.

Kuten vauvojen, myös naisten ja tyttöjen, koskemattomuutta ja turvallisuutta nyt parannetaan. Kolmas rikoslain muutos koskee naisten sukuelinten silpomista — aivan järkyttävä, hirvittävä perinne, jonka uhreja valitettavasti maahanmuuton myötä Suomestakin löytyy jo hyvin paljon. Poikien ympärileikkaamista lakimuutos ei onneksi koske, ja hyvä niin. Siinä on kyse aivan eri asiasta. Nyt tehtävä lakimuutos siis selkeyttää nykytilaa kieltämällä kaikenlaiset naisen tai tytön ulkoiseen sukuelimeen kohdistuvat vahingoittamisteot. Sellaisiksi luetaan myös teon yrittäminen ja valmistelu eli myös tytön vieminen ulkomaille silvottavaksi.

Tämän lakimuutoksen avulla tehdään selväksi, että tyttöjen ympärileikkaaminen ei missään muodossa eikä millään tavalla ole hyväksyttävää. Kyseessä on rikollinen teko, josta voi seurata 1—10 vuoden vankeusrangaistus. Edes uhrin tai hänen huoltajansa suostumus ei oikeuta tekoon. Siinäkin tapauksessa tekijälle seuraa rangaistus. Toivottavasti tämä tieto tavoittaa tehokkaasti kaikki yhteisöt, missä tätä brutaalia perinnettä on harjoitettu. Myös silpomisvaarassa oleville ja jo aiemmin ympärileikatuille tytöille tulisi saada välitettyä tietoa heidän oikeuksistaan. Heidän tulee saada kaikki tarvitsemansa apu ja tuki yhteiskunnalta. Viestin levittäminen tuleekin olemaan tärkeä keino siinä, että tämä ilmiö saataisiin kitkettyä Suomesta ja rikolliset vastuuseen teoistaan.

Arvoisa puhemies! Näiden muutosten myötä rikoslakia viedään siis nyt oikeudenmukaisempaan suuntaan. Kiitos oikeusministeri Merelle näiden ja monien muiden tärkeiden uudistusten eteenpäin viemisestä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Castrén, olkaa hyvä.

17.39 Maaret Castrén kok: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Äitinä ja naisena kiitän aloitteentekijöitä ja ministeriötä siitä, että asia on tässä vaiheessa — tämä on todella tärkeää. Tarve niin sanotusti suojella tyttöjen siveellisyyttä ja sen säilyttämistä on viety äärimmilleen, kun sen varjolla silvotaan sukuelimet aiheuttaen kärsimystä ja ongelmia lopuelämäksi, myös mielenterveyden järkkymistä, ei vain tytöille, naisille, vaan perheille. Naisten seksuaalisuuden sääntelyn tavoitteena saadaan aikaan tilanne, jossa naisten sukuelinten normaali toiminta vaikeutuu. Perheille tämä voi tarkoittaa hedelmättömyyttä, mahdolluutta normaaliin seksuaaliseen kanssakäymiseen ja monia muita ongelmia. Silpomisvaarassa on Suomessa jatkuvasti satoja tyttöjä.

Lastensuojelulain mukaan lapsen vanhemmilla, huoltajilla, on ensisijainen vastuu lapsen hyvinvoinnista. Heidän tulee suojella lasta myös muiden henkilöiden lapseen kohdistamalta väkivallalta. Sosiaalisen paineen alla ja monesti tiedonpuutteen takia tämä voi olla perheille kuitenkin hyvin vaikea tilanne. Rangaistus tai kärsimysten korvaaminen ei koskaan tee tehtyä tekemättömäksi, mutta ilman selkeitä, tarpeeksi kovia tuomioita oikeuskäsitteilyiden jälkeen ei asiaan tule muutosta. Painetta luodaan näillä keinoin siihen yhteisöön, jossa lapsi on vaarassa.

Esitys on selkeä kannanotto. Tavoitteissa mainitaan, että tällä lainmuutoksella pyritään myös vaikuttamaan asenteisiin tiedostaen, että tämä on vaikeaa. Laki lisää yleistä tietoisuutta silpomisesta ei-hyväksyttävänä ilmiönä. On kuitenkin selvää, että tämän lisäksi tarvitaan jatkuvaa tiedottamista ja vuoropuhelua sellaisten perheiden ja yhteisöjen kanssa, joiden lapsia uhkaa silpominen. Meidän tulee aktiivisesti estää silpomisten tapahtuminen, sillä mikään rangaistus tai kärsimysraha ei tee tekoa tekemättömäksi. Seuraamukset ovat uhreille elinikäisiä. Rangaistuksen pelko on yksi näistä ennalta ehkäisevistä tekijöistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

17.42 Pekka Aittakumpu kesk: Kiitos, arvoisa puhemies! Tuossa jo aikaisemmassa puheenvuorossani totesin ja yhdyin tähän yksimieliseen keskusteluun siitä, että tässä on erittäin hyvä hallituksen esitys sen takia, että nyt tämä silpominen tosiaan erikseen säädetään rangaistavaksi. Sitten tässä on myöskin tämä, että tappo olisi jatkossa vanhentumaton rikos, mikä myös on erittäin hyvä uudistus, samoin kuin tämä lapsensurmaa koskevan säännöksen kumoaminen. Niin kuin tuossa hallituksen esityksessä todetaan, muutoksella halutaan korostaa vastasyntyneen lapsen hengen suojaa ja arvoa rinnastamalla heidät muihin henkirikoksen uhriin — erittäin kannatettava muutos.

Arvoisa puhemies! Koska hallitusohjelman perusteella on tulossa muitakin rikoslain tiukennuksia, niin on ehdottomasti syytä kiinnittää huomiota myös koko oikeudenhoidon ketjun voimavarojen riittävyyteen. Hallitusohjelmassa on muun muassa, että poliisin määrärahoitusta lisätään ja tavoitteena on nostaa kenttäpoliisien määrää 8 000:een, mutta poliisilta on ihan äskettäinkin tullut kannanottoja ja huolta siitä, että poliisin rahoitus on liian matala. Äskettäin esimerkiksi Poliisijärjestöjen Liiton puheenjohtaja otti kantaa ja totesi, että poliisin kulujen kasvua ei ole riittävästi huomioitu rahoituksessa. Tiedotteessa todettiin, että erityisesti vastavalmistuneet poliisit ovat ottaneet yhteyttä liittoon, sillä he kokevat tullessaan petetyiksi, kun poliisin rahoitusta ei lupauksista huolimatta ole saatu riittävälle tasolle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2024 vp

Asiahan tosiaan on niin, kun ajattelee tätä koko oikeudenhoidon ketjua, että jutut eivät saisi ruuhkautua syyttäjien ja tuomioistuinten pöydille eivätkä vankilat täyttyä yli äyräiden. Hallitus ei nähtävästi kuitenkaan ole lisäämässä esimerkiksi syyttäjien, tuomioistuinten eikä juurikaan vankeinhoidonkaan voimavaroja. Ensi vuonna ehdotetaan määrärahalisäystä vain vankiloiden tekniseen valvontaan korvamerkittynä. Mutta tämä koko oikeudenhoidon ketjun rahoituksen, resurssien ja voimavarojen riittävyys on kyllä sellainen iso ja vakava huolenaihe, että mielellään kuulisin siihen ministeriltä kommenttia tässä yhteydessä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelulle tässä yhteydessä varattu aika lähestyy loppuaan. Annan nyt ministerille mahdollisuuden pitää vastauspuheenvuoro. — Ministeri Meri, olkaa hyvä, noin viisi minuuttia.

17.44 Oikeusministeri Leena Meri: Kiitos, ja kiitos kaikille hyvistä puheenvuoroista. Itsekin kiitän näitä kansalaisaloitteen tekijöitä. Kävimme lakivaliokunnassa, jossa olin viime kaudella puheenjohtajana, todella mittavat kuulemiset ja keskustelut, ja silloin itsekini tapasin tämän Ujuni Ahmedin, jonka äsken näin tuolla kahviossa, ja hän kiitti. — Siellä hän onkin. Kiitos sinulle kiitoksista, ja kiitos itsellesi hyvistä puheenvuoroista ja tietämyksestä tämän asian suhteen.

On hyvä huomata, että lakivaliokuntakin silloin kuulemisissa sai tietoonsa, että yleisin tyttöjen ympärileikkausikä on 4—10 vuotta. Voimme ajatella, kuinka brutaalia se on, usein varmasti ilman puudutusta, ja tehdään todella mittavia leikkauksia. Se on todella, todella järkyttävää. Tietysti se, että nyt tämä todetaan erikseen lainsäädännössä, ymmärtääkseni ainakin sen perusteella, mitä lakivaliokunnassa kävimme läpi, tuo sitä uskallusta ja tietoisuutta todella sanoa, että täällä se nyt lukee Suomen laissa. Rohkaisen kaikkia, niin sosiaalityöntekijöitä, neuvolahenkilökuntaa kuin opettajia, että tämä on ihan semmoinen asia, mistä täytyy voida puhua samalla lailla kuin jos lasta pahoinpidellään kotona tai muuten tai jos aikuisia käytetään hyväksi tai mitä vaan — nämä pitää käsitellä. Tässä ei ole mitään häpeällistä, päinvastoin häpeällistä on olla ottamatta näitä asioita esille.

Ja sitten mitä tulee siihen, että tässä kuitenkin myös tuotiin uusia elementtejä, niin nyt on hyvä huomata, että vaikka se on aikaisemmin ollut pahoinpitelynä tai törkeänä pahoinpitelynä rangaistavaa, niin tähän rangaistavuuden alaan todella tuli mukaan valmistelu ja tytön vieminen ulkomaille, ja lisäksi on sitten tämä syyteoikeuden erityinen vanhentumisaika tietyiltä osin siitä lähtien, kun henkilö täyttää 18 vuotta. Se on äärettömän tärkeä lisäys. Haluan korostaa, että edes aikuisen kohdalla henkilön oma suostumus ei poista oikeudenvastaisuutta eikä kukaan voi antaa lupaa itsellensä törkeään pahoinpitelyyn ja huoltajat eivät voi antaa tällaiseen suostumusta.

Sitten täällä kysyttiin tästä poikien osuudesta. Hallitusohjelmassa on nyt lähdetty tästä, että tuodaan kiireellisenä tämä tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen, mutta lakivaliokunta kuitenkin toivoi viime kaudella kuulemisten perusteella, että sitäkin asiaa, poikien ympärileikkausta koskevaa asiaa, selvitettäisiin, koska kuten korkein oikeus on tuonut esille, niin se ei ole ihan toivottava oikeustila, että se punninta lepää hyvin pitkälle korkeimman oikeuden ja oikeuskäytännön varassa, niin että sitä olisi kyllä syytä tarkastella. Kuitenkin kaiken rangaistavuuden pitäisi perustua lainsäädäntöön ja lakiin eikä pelkästään oikeuskäytäntöön. Olen tästä ollut silloin sitä mieltä, että sekin pitäisi selvittää ja katsoa, mutta nyt näin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2024 vp

Mitä tulee näihin resurssikysymyksiin, niin poliisin osalta siihen vastaa sisäministeri, mutta kyllä sinne panostettiin tässä riihessäkin lisää. Elikkä kysyjä toi esille, että nyt ei laitettu kuin turvalaitteisiin. Se oli lisäys sen kehusehdotuksen pohjalle. Elikkä meidän olemme oikeusministeriössä tehneet keväällä ehdotuksen, ja kehuksestähän on jo laskettu niin ja se oikeudenhoidon selontekohan toi sen laskelman, että noin 75 miljoonaa pitää lisätä sinne oikeudenhoidon toimijoille, muun muassa syyttäjille, tuomioistuimeen ja Rikosseuraamuslaitokseen. Sitä lisätään asteittain, ja ensi vuonna se 25 miljoonaa tulee jo täysimääräisenä siihen teknisen kehuksen päälle, mikä viime kaudella tuli, elikkä 50 miljoonan päälle. Elikkä se 75 miljoonan lisäys on vuoteen 27 täysimääräinen. Kyllä sinne tulee lisäpanostuksia, sillä saadaan myös henkilötyövuosia. Mutta nyt äskettäin riihessä tuli tämän päälle tiettyjä lisäpanostuksia, joihin liittyen oltiin tietoisia, että oli puutteita, kuten esimerkiksi vankiloiden turvatekniikka, ja sinne saatiin nyt päivitykseen varoja. Hallitus on hyvin tietoinen tästä vankiloiden kovasta täyttöasteesta.

Meilläähän ei ole vielä yhtään rangaistusten kiristystä voimassa, elikkä tässä voi sanoa, että tätä on ennakoitu hieman huonosti, mutta onneksi meillä nyt tämän ja seuraavan vuoden aikana tulee noin 200 vankipaikkaa lisää. Tässä hallituksen kokouksessa ja riihessä nyt äskettäin todettiin, että ampuma-aselainsäädäntöä elikkä törkeitä ampuma-aserikoksia koskeva esitys viedään eteenpäin, ja hallitus on sitoutunut lisäämään resursseja, mikä tarkoittaa käytännössä lisää vankipaikkoja ja sitä, että vankiloita on rakennettava.

Yritin tässä nyt nopeasti käydä nämä läpi. Meillä on kohta se budjettikeskustelu, käydään sitten tarkasti nämä. Mutta hyvä kun otitte esille, eivät tosiaan ole ainoa asia nämä vankilan turvalaitteet suinkaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.50.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.40.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 5 käsittelyä. — Eli keskustelu jatkuu. Ensimmäinen puheenvuoronpitäjä, edustaja Virta, on poissa. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

18.40 **Anne Rintamäki ps:** Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi useita eri lakeja, ja kokonaisuus onkin laaja. Haluan kuitenkin puheenvuorossani tuoda esiin rankan aiheen eli silpomisen. Nykytilanteessakin silpominen on ollut lainvastaista, mutta siitä huolimatta on katsottu tarpeelliseksi, että silpominen sekä silpomisen valmistelu säädettäisiin rangaistavaksi erillisin rikoslain säännöksin. Hyvä näin.

Suomessa sukupuolielinten leikkelyä ei ole laajemmin esiintynyt muuten kuin lääketieteellisistä syistä, mutta esimerkiksi eräissä Afrikan maissa naisten silpominen on aivan normaali käytäntö. Esimerkiksi Somalimaassa ja Etiopian somalialueilla tämä on pikemminkin sääntö kuin poikkeus. Silpomisen syitä on Afrikan ja Lähi-idän yhteisöissä monia, mutta niihin liittyy paljon uskomuksia, joilla ei ole mitään tekemistä todellisuuden kanssa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2024 vp

Jossain esimerkiksi ajatellaan, että silvonta on naisen terveydelle hyväksi. Jotkut taas ajattelevat, että sillä voidaan kontrolloida naisten seksuaalisuutta ja niin edelleen. Itse ajattelen toiminnan olevan naista alistavaa ja kontrolloivaa, mikä ei kuulu tasa-arvoiseen suomalaiseseen yhteiskuntaan.

Suomessa silvonta on siis vahvasti tuontitavaraa, ja toisinaan nuoria naisia lähetetään jopa vanhaan kotimaahan ympärileikattavaksi, kun Suomessa se ei onnistu. Poliisityössäni törmäsin tapaukseen, missä nuori tyttö haki turvaa poliisiasemalta saatuaan tietoonsa, että hänen sukunsa miespuoliset jäsenet olivat Ruotsista tulossa hakemaan tyttöä ja viemään häntä silvottavaksi entiseen kotimaahansa. Kyseinen tapaus ei ole ainut laatuaan, vaan samankaltaisia julmia kohtaloita jää valitettavasti Suomen viranomaisilta pimentoon. THL:n mukaan Suomessa on jo kymmeniä lapsia, jotka ovat syntyneet Suomessa, mutta siitä huolimatta heidät on silvottu. Kotouttamistoimista puhuville esitänkin toiveen kertoa maamme tulleeille tiukasti, mikä maassamme on sallittua ja mikä ei.

Arvoisa puhemies! Silpomisella saattaa olla todella merkittäviä negatiivisia vaikutuksia naiselle. Siinä poistetaan aivan tarpeettomasti toimivaa ja elävää ihmiskudosta, ja usein tämä tapahtuu vielä alkeellisin menetelmin. Tällainen toimenpide aiheuttaa todennäköisesti kovia kipuja ja saattaa aiheuttaa tulehduksia tai pysyviä haittoja normaaliin elämään, puhumattakaan millainen trauma tuon kaltainen operaatio ilman kivunlievitystä on. Tämä on mielestäni hyvä esimerkki siitä, että kaikenlaisia toisiin kulttuureihin liittyviä tapoja ei tule hyväksyä Suomessa eikä valtaväestön pidä ummistaa silmiään suvaitsevaisuuden nimissä.

Suuret kiitokset oikeusministeri Merelle tämän asian viemisestä entistä tiukemmin Suomen lakikirjaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vikman poissa. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

18.43 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Aiemmin tänään oikeusministeri Meri esitteli tämän hallituksen esityksen ja siitä käytiin jo hyvää keskustelua, hyviä puheenvuoroja. Samoin edustaja Rintamäellä oli äsken hyvin asiantunteva ja avartava kuva todellisuudesta, kun puhumme tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisesta.

Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisella eli ympärileikkauksella tarkoitetaan kaikkia ilman lääketieteellistä syytä tehtäviä toimenpiteitä, joihin liittyy naisten ulkoisten sukuelinten poistaminen tai vahingoittaminen jollain muulla tavalla. Eri puolilla maailmaa elää tällä hetkellä arviolta 200 miljoonaa silpomisen läpikäynyttä tyttöä ja naista. Vuosittain noin neljällä miljoonalla tytöllä on riski joutua silvotuksi. Perinteen taustalla vaikuttavat esimerkiksi kulttuuriset syyt. Erityisen paljon silpomista tapahtuu joissakin Afrikan maissa: Somaliassa, Egyptissä, Sudanissa, Malissa.

Suomessa tyttöjen sukuelinten silpominen on myös tällä hetkellä rangaistavaa Suomen rikoslain perusteella pahoinpitelynä tai törkeänä pahoinpitelynä. Tässä uudessa lakiesityksessä silpominen sekä silpomisen valmistelu säädettäisiin rangaistavaksi erillisin rikoslain säännöksiin. Naisen sukuelinten silpominen kattaisi naisen ulkoisen sukuelimen vahingoittamisteot, mukaan lukien sukuelimen poistamisen kokonaan tai osittain. Valmistelu puolestaan kattaisi nykyisten törkeän henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelun tekotapojen lisäksi naisen tai tytön viemisen ulkomaille silpomista varten. Lisäksi kiellettäisiin kaikenlainen naisen tai tytön pakottaminen tai taivuttaminen alistumaan silpomiseen. On hyvä, että tässä myös kohdistetaan nämä toimenpiteet, jos on aiottu viedä ulko-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2024 vp

maille tyttö silpomista varten. Siitä vain nousee huoli, saadaanko tämä mahdollinen teko selville ennen kuin tyttöä lähdetään viemään sinne.

On aivan järkyttävää ajatella, että nämä toimenpiteet tehdään yleensä 4—10-vuotiaille. Kenelle tahansa tehtynä tämä on aivan järkyttävää. On hyvä, että nyt ministeri Meri on saanut vauhtia tähän lakiin ja tämä tuodaan nyt sitten eduskunnalle hyväksyttäväksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eerola.

18.47 **Juho Eerola ps:** Arvoisa rouva puhemies! Tuossa edustaja Elomaa mietiskeli hetki sitten edellisessä puheenvuorossa sitä, miten saadaan tunnistettua se tilanne, että tyttöä ollaan viemässä tällaiseen silpomisoperaatioon jonnekin Somaliaan tai niihin Afrikan maihin, missä käytännössä sata prosenttia tytöistä ja naisista silvotaan. Itse ihmettelen eniten tässä sitä, että kun käytännössä kaikki Suomessa asuvat somalit ovat tulleet tänne Suomeen turvapaikanhakijoina tai pakolaisina siitä syystä, että eivät ole voineet elää ja asua siellä Somaliassa, kun siellä on niin vaarallista elää ja asua, että sieltä pitää lähteä pakolaiseksi tänne, niin heti sitten, kun on se oleskelulupa ja se status saatu, lähdetään lomamatkalle sinne, joko silvottavaksi tai jotenkin muuten kouluttautumaan oikeaan, pyhään opiin, mutta tämä tästä.

Nyt, arvoisa puhemies ja hyvät kollegat, ollaan käsittelemässä tätä lakia, joka ei ole pelkkä lakimuutos, vaan selvä julistus ja signaali siitä, mitä me Suomessa pidämme oikeana ja ihmisoikeuksien mukaisena.

Naisten sukupuolielinten silpominen on julma ja barbaarinen perinne, jolla ei ole paikkaa sivistyneessä yhteiskunnassamme. Monikulttuurisuuden nimissä ei voida hyväksyä käytäntöjä, jotka alistavat ja vahingoittavat lapsia. Itse törmäsin tähän vastenmieliseen ilmiöön ensimmäisen kerran jo yli 20 vuotta sitten, kun työskentelin turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskuksessa.

Tässä hallituksen esityksessä tehdään selväksi, että silpominen on rangaistava teko ja sen valmistelu, kuten tytön vieminen ulkomaille, johon äsken viittasin, silpomista varten on yhtä lailla tuomittavaa. Tämä laki suojelee lapsia ja varmistaa, ettei kenenkään ruumiillista koskemattomuutta voida enää loukata perinteiden tai kulttuurin tai monikulttuurin varjolla. Tämä ei ole siis pelkkä lainsäädännöllinen toimi. Tämä on viesti jokaiselle, joka luulee voivansa jatkaa väkivaltaisista perinteistä. Suomessa lapsen oikeudet ovat koskemattomat. Tässä salissa emme anna tilaa minkäänlaisille porsaanrei'ille, jotka mahdollistavat silpomisen jatkumisen, olipa se piilotettu kulttuuristen tekosyiden tai uskonnollisten tekosyiden taakse tai sitten ei.

Tämä laki, jota nyt käsitellään, selkeyttää, että jokainen silpomisteko, olipa se kuinka ”lievä” tahansa, on rangaistavaa. Ei ole olemassa mitään niin sanottua hyväksyttävää silpomista, vaan kaikki lapsen kehoon kohdistuva väkivalta on tuomittavaa. Tämän lain myötä varmistetaan myös, että nämä rikoslain porsaanreiät suljetaan. Lisäksi laki kattaa myös silpomisen valmistelun ja rikoksen vanhentumista koskevien säännösten tiukentamisen.

Ja on aivan selvää edelleen, että meidän on huolehdittava tulevaisuudessa myös poikien oikeuksista. Lapsen oikeudet, olipa kyse sitten työstä tai pojasta, ovat yhtä tärkeitä ja suojelettavat, vaikka tämä lakiesitys nyt vain tyttöjä koskeekin. Lasten ruumiillinen koskemattomuus on pyhä, eikä kulttuuriperinteiden varjolla voida sallia minkäänlaista väkivaltaa heidän kehojaan kohtaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2024 vp

Monikulttuurisuus ei voi olla suojakilpi väkivallalle, ei myöskään uskonto. Me emme salli, että lapsiamme silvotaan tai alistetaan, riippumatta siitä, mihin uskomuksiin se perustuu. Suomi on oikeusvaltio, ja tämä laki osoittaa, että emme hyväksy lasten kehoihin kohdistuvaa väkivaltaa yhtään missään muodossa.

Tämän esityksen tavoitteena on vahvistaa lasten ja erityisesti siis tyttöjen ja naisten ruumiillista koskemattomuutta ja seksuaalista itsemääräämisoikeutta. Meidän on varmistettava, että jokainen lapsi saa kasvaa turvassa ilman pelkoa siitä, että heidän kehoaan vahingoitetaan jonkin perinteen tai kulttuurillisen käytännön vuoksi.

Tämä laki on enemmän kuin lainsäädäntöä. Tämä on lupaus siitä, että Suomi asettaa lapsen oikeudet kaiken muun edelle. Lait, jotka suojelevat lapsia silpomiselta ja väkivallalta, ovat suoraan linjassa sen kanssa, mitä me oikeusvaltiona arvostamme, eli turvallisuutta, tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta. Tätä lainsäädäntöä tarvitaan, ja se on saatettava voimaan, jotta jokainen lapsi voi kasvaa ilman pelkoa väkivallasta, jota perustellaan kulttuurilla, perinteillä tai uskonnolla. — Kiitokset.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä.

18.52 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa rouva puhemies! Suomi on ratifioinut vuonna 2015 Euroopan neuvoston yleissopimuksen naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemiseksi ja torjumiseksi. Kyseessä on niin sanottu Istanbulin sopimus. Sopimuksen täytäntöönpanoa valvova asiantuntijaryhmä on kehottanut Suomen viranomaisia ryhtymään lainsäädännöllisiin toimenpiteisiin. Suomessa ei ole silpomista koskevaa erillissäätelyä. Tällä hetkellä silpominen on rangaistavaa rikoslain pahoinpitelyä koskevien säännösten mukaisesti. Esimerkiksi Ruotsissa erillislaki on tullut voimaan jo vuonna 1982, Norjassa ja Tanskassa asiasta säädetään rikoslaissa.

Arvoisa puhemies! Suomi on sivistysvaltio. Siten on välttämätöntä kriminalisoida tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen kaikki muodot ja alaikäisen tytön vieminen ulkomaille sukupuolielinten silpomista varten. Tämä lainsäädäntö vahvistaa naisten ja tyttöjen hengen ja terveyden suojaa sekä heidän ruumiillista koskemattomuuttaan ja seksuaalista itsemääräämisoikeuttaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Keto-Huovinen poissa. — Edustaja Elo.

18.53 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Käsittelemme hallituksen esitystä, jolla tyttöjen sukuelinten silpominen ja sen valmistelu kriminalisoidaan rikoslaissa nykyistä selkeämmin. Haluan kiittää kansalaisaloitteen tekijöitä, kansalaisjärjestöjä ja muita tahoja, jotka ovat jo vuosia vaatineet tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen kieltämistä. Sukuelinten silpominen on törkeä ja vakava ihmisoikeusloukkaus, joka rikkoo äärimmäisen raa'alla tavalla lapsen oikeutta omaan kehoon ja koskemattomuuteen. Sukuelinten silpomisella voi olla elinikäisiä vaikutuksia seksuaalisuuteen, eikä sitä voi perustella uskonnollisilla, kulttuurisilla tai historiallisilla syillä. Naisten itsemääräämisoikeuden ja seksuaalisuuden tukahduttamiselle on oltava nollatoleranssi.

Silpominen on edelleen järkyttävän yleistä monissa maissa. Arvioiden mukaan 200 miljoonaa nyt elossa olevaa tyttöä ja naista on kokenut jonkinasteisen sukuelinten silpomisen. Sosiaali- ja terveysministeriön arvion mukaan Suomessa on noin 10 000 silpomisen läpi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2024 vp

käynnyttä tyttöä ja naista. Sadat lapset ovat Suomessa silpomisuhan alla. Lainsäädännön kiristäminen on äärimmäisen tärkeää, sillä nykyinen laki ei ole pystynyt riittävän hyvin tunnistamaan ja ehkäisemään silpomista. Tästä kertoo karusti se, että silpomisesta ei ole annettu Suomessa tuomioita, vaikka silpominen on jo kriminalisoitu Suomen rikoslaissa pahoinpitelynä tai törkeänä pahoinpitelynä. Silpomisen ja sen valmistelun säätäminen rangaistavaksi omana rikosnimikkeenä parantaa olennaisesti silpomisen kokeneiden oikeusturvaa ja vahvistaa rikosvastuun toteutumista. Selkeämmällä ja yksiselitteisellä lailla silpominen voidaan tuomita entistä vahvemmin. Tällöin poistuu myös kaikki tulkinnanvaraisuus siitä, onko silpominen Suomessa kiellettyä.

Arvoisa puhemies! Lainsäädännön kiristämisen ohella on panostettava nykyistä enemmän silpomisen ennaltaehkäisyyn sekä silpomisen kokeneiden tyttöjen ja naisten hoitoonpääsyyn. Lukuisat järjestöt tekevät tärkeää työtä tyttöjen sukuelinten silpomisen ennalta estämiseksi. Muun muassa STEA-avustusten leikkaukset ja aikaistukset tulevat vaikuttamaan järjestöjen toiminnan laajuuteen ja laatuun. Vetoankin hallitukseen, että järjestöjen rahoitusleikkauksista luovutaan.

Myös historiallisen suuret kehitysyhteistyöleikkaukset vaikuttavat sosiaalisten normien muutostyöhön niissä maissa, joissa silpominen on kulttuurinen perinne. Nämä leikkaukset ovat haitallisia ja koskevat heikoimmassa asemassa olevia tyttöjä. Kehitysyhteistyön avulla silpomista on pystytty maailmanlaajuisesti vähentämään, ja tälle työlle on edelleen huutava tarve.

Arvoisa puhemies! Sukuelinten silpominen on vakava ihmisoikeusloukkaus, joka liittyy haitallisiin sosiaalisiin normeihin ja sukupuolistereotypioihin sekä koettuun tarpeeseen kontrolloida tyttöjen ja naisten seksuaalisuutta. Jokaisella tytöllä ja naisella tulee olla itsemääräämisoikeus ja tarvittava tieto tehdä vapaasti omaa kehoaan koskevia päätöksiä. Toivon tälle esitykselle eduskunnassa ripeää käsittelyä. Ja on ollut tänään hyvä täällä kuulla, että täällä salissa varsin yksituumaisia tämän asian osalta ollaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää.

18.57 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Lähetekeskustelussa on hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Olemme tilanteessa, tai oikeastaan olemme olleet jo pitkään tilanteessa, jossa meidän on välttämätöntä tarkentaa lainsäädäntöä, jolla voimme suojella tyttöjä ja naisia.

Hallituksen esityksen mukaan naisen sukuelinten silpominen sekä silpomisen valmistelu säädettäisiin rangaistavaksi erillisin rikoslain säännöksin. Tarkoituksena on parantaa uhrin asemaa ja oikeusturvaa, mutta samalla pyrkiä estämään tyttöjen silpomiset kokonaan. Tällä hetkellä silpominen on luokiteltu törkeäksi pahoinpitelyksi, ja nyt silpominen kriminalisoidaan rikoslaissa nykyistä selkeämmin omaksi rangaistukseksi. Myös alaikäisen tytön vieminen ulkomaille sukupuolielinten silpomista varten kriminalisoidaan.

Tyttöjen joutuminen silvotuksi tapahtuu usein alle 15-vuotiaana, mutta silvotuksi voi joutua myös tämän jälkeen. Minkälainen ihminen kykenee satuttamaan omaa lastaan tällä tavoin? Minkälainen vanhempi suostuu siihen, että tyttären sukuelintä vahingoitetaan, leikellään ja silvotaan jopa vauvaikäisenä? Sitä pahuutta tuskin suurin osa meistä kykenee koskaan käsittämään. Tämä sairas silpomisperinne aiheuttaa usein terveyshaittoja, joista osa voi olla vakavia. Sen lisäksi, että silpominen aiheuttaa usein esimerkiksi verenvuotoa, tuskallista kipua, tulehduksia, virtsaamisvaikeuksia ja ongelmia synnytyksessä, se aiheut-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2024 vp

taa merkittäviä psyykkisiä ongelmia. Pahimmassa tapauksessa silpominen voi johtaa jopa kuolemaan.

Arvoisa puhemies! Jokainen meistä voi vain kuvitella, kuinka traumaattista tämän kaltaisen teko on voinut olla. Mikä perinne tai uskonto voi olla 2020-luvulla vielä niin julma ja paha, että ajatellaan silpomisen olevan oikein? Miten voi olla mahdollista, että joissakin kulttuureissa ajatellaan, että nainen ei olisi oikeutettu seksuaaliseen nautintoon? Seksuaalisuus ja seksuaalinen nautinto ovat ihmisen perustarpeita, jotka yritetään viedä naisilta silpomalla heidän sukuelimensä.

Päättäjien täytyy puhua enemmän julkisuudessa silpomisesta, mutta myös terveydenhuollon ja lastensuojelun ammattilaisten pitää pystyä ottamaan asia puheeksi asiakkaiden kanssa. Eli pelkkä lainsäädännön muuttaminen ei riitä, vaan sitä lainsäädäntöä on myös käytettävä.

Suomessa synnyttää vuosittain muutamia satoja naisia, jotka ovat joutuneet silvotuiksi. Olen itsekin näitä naisia synnytyssalilyössä hoitanut ja tavannut. Tämän lisäksi on arvioitu, että Suomessa on satoja, jopa tuhansia tyttöjä, jotka ovat vaarassa joutua silvotuksi. Jos herää huoli, että lapselle on suunnitteilla tai tekeillä silpominen, tulisi aina tehdä lastensuojeluilmoitus. Mietin, kuinkahan monta lastensuojeluilmoitusta Suomessa on tehty tämän perusteella. Lastensuojelulain mukaan poliisille on ilmoitettava, jos on syytä epäillä, että lapsen henkeen tai terveyteen kohdistuu rikos, josta säädetty enimmäisrangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta. Tyttöjen sukuelinten silpominen on tällä hetkellä luokiteltu törkeäksi pahoinpitelyksi, josta tulee tehdä poliisille ilmoitus.

Toinen asia, mitä mietin, onkin se, onkohan Suomessa ilmoitettu kertaakaan poliisille, että lapsi on silvottu. Me kaikki tiedämme, että silpomista tapahtuu ja tyttöjä viedään ulkomaille silvottavaksi. Onkohan tästä tyttöjä kohtaan harjoitetusta väkivallasta koskaan tuomittu ketään Suomessa? Jos ei ole, miksi ei?

Asenteisiin ja perinteisiin vaikuttaminen tapahtuu hitaasti, mutta toivon todella, että tämä esitys tuo tiedoksi maailmanlaajuisesti meidän suomalaisten asenteen: me emme hyväksy tyttöjen silpomista emmekä halua, että Suomeen tulee ketään, joka tämänkaltaista väkivaltaa harjoittaa. Tällainen pahuus on tuomittavaa, ja olen erittäin iloinen, että silpominen vihdoinkin kriminalisoidaan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona, poissa. — Edustaja Nieminen.

19.01 Mira Nieminen ps: Arvoisa rouva puhemies! Naisten sukuelinten silpominen on edelleen maailmanlaajuinen ongelma, joka koskettaa miljoonia tyttöjä ja naisia, ja joissakin maissa siihen ei ole puututtu riittävästi tai ollenkaan. Vaikka naisten sukuelinten silpominen on Suomessa kriminalisoitu — sitä pidetään rikoksena pahoinpitelyn muodossa — on lainsäädännössämme ja sen soveltamisessa edelleen vakavia puutteita. Näitä puutteita ovat muun muassa erillisen, silpomista koskevan lain puuttuminen, tapauksen tunnistamiseen liittyvät haasteet sekä ehkäisevän työn riittämättömyys.

Nyt näihin epäkohtiin tämän hallituksen toimesta vihdoinkin puututaan. Hallituksen esityksen mukaan naisten sukuelinten silpominen sekä silpomisen valmistelu säädettäisiin rangaistavaksi erillisin rikoslain säännöksin. Valmistelu voi tarkoittaa esimerkiksi naisen tai tytön viemistä ulkomaille silpomista varten tai pakottamista tai taivuttelua silpomiseen. Alle 18-vuotiaaseen tyttöön kohdistuneen sukuelinten silpomisen ja sen valmistelurikok-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2024 vp

sen osalta, siltä osin kuin kyse on pakottamisesta tai taivuttelusta silpomiseen, säädettäisiin erityisestä syyteoikeuden vanhentumisen alkamisajankohdasta. Näin uhrilla on täysi-ikäistymisensä jälkeen riittävästi aikaa saada asia tutkittavaksi ja rikoksenteelijät vastuuseen. Esityksen tavoitteena on vahvistaa naisten ja tyttöjen hengen ja terveyden suojaa sekä heidän ruumiillista koskemattomuuttaan ja seksuaalista itsemääräämisoikeuttaan. Tämä vanhentumisaika on äärettömän tärkeä siinä vaiheessa, kun tosiaan näistä lapsista kasvaa hieman vanhempia ja he ymmärtävät näiden tekojen seuraukset ja sen rikoksen, mikä siinä on tapahtunut.

Arvoisa rouva puhemies! Naisten sukuelinten silpominen on vakava ihmisoikeusloukkaus, joka tarkoittaa osittaista tai täydellistä naisten ulkoisten sukuelinten poistamista tai vahingoittamista ilman lääketieteellistä syytä. Se on haitallinen käytäntö, joka voi aiheuttaa vakavia fyysisiä ja psyykkisiä seurauksia, joista tässä juuri äsken edeltävän edustajan puheesta kuulimme. Silpomista harjoitetaan pääasiassa kulttuurisista, sosiaalisista ja uskonnollisista syistä ja yleisesti tietyissä osissa Afrikkaa ja Lähi-itää sekä Aasiaa. Mutta se on hyvin yleistä myös Euroopassa ja muualla maailmassa maahanmuuton myötä.

Ei voi olla niin, että sivistyneistä länsimaista lähetetään tai meiltä päästetään perheistä tyttöä ja naisia näihin maihin pahoinpitelytellen uhreiksi. Jokaisen naisen tulee olla tästä asiasta huolissaan, ja meidän kaikkien tulee tehdä kaikkemme näiden tekojen estämiseksi.

Arvoisa rouva puhemies! Erillinen laki naisten sukuelinten silpomisen kriminalisoimiseksi vahvistaa Suomen sitoutumista tämän ihmisoikeusloukkauksen kitkemiseen ja helpottaa oikeusprosesseja. Lisäksi viranomaisten koulutuksen lisääminen sekä terveydenhuollossa että sosiaalipalveluissa auttaa tunnistamaan riskitapaukset ajoissa. Ennaltaehkäisevän työn tehostaminen erityisesti maahanmuuttajayhteisössä auttaa ehkäisemään silpomistapauksia. Myös vahvempi valvonta ulkomailla tapahtuvan silpomisen estämiseksi on tärkeää, jotta tyttöjen vieminen ulkomaille tätä tarkoitusta varten voidaan tunnistaa ja estää ajoissa.

Meille on tärkeää, että me kunnioitamme kaikkien lasten oikeutta omaan terveeseen kehoon ja oikeutta määrätä siitä itse. Meidän aikuisten pitää olla suojelijoita, ei pahoinpitelijoita.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

19.06 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Lapsensurmaa koskeva pykälä ollaan poistamassa rikoslaista tarpeettomana. Tällä halutaan korostaa syntyneen lapsen oikeutta elämään, ja näin ollen sovellettavaksi tulisivat muut rikoslain kohdat, kuten kuolemantuottamus, törkeä kuolemantuottamus, tappo tai murha. Lapsensurma on Suomen laissa henkirikos, jossa henkilö synnytyksestä johtuvasta uupumuksesta tai ahdistuksessa surmaa lapsensa. Rikoslain mukaan lapsensurmaan syyllistynyt on tuomittava lapsensurmasta vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi. Lapsensurmasta rangaistaan lievemmin kuin tavallisesta lapseen kohdistuneesta surmasta tai taposta. On ajateltu, että lapsensurmaan syyllistynvä äiti on osaksi syyntakeettomassa tilassa. Ei ole kuitenkaan mitenkään tavatonta, että raskauden jälkeisessä hormonimyrskyssä äiti joutuu psykoottiseen tilaan ja voi silloin syyllistyä jopa tällaisiin äärimmäisiin tekoihin sairauden vuoksi.

Arvoisa puhemies! Tänä päivänä henkirikokseen syyllistynyt lähetetään usein oikeuden päätöksellä mielentilatutkimukseen ennen rangaistuksen määräämistä. Raskauden jälkei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2024 vp

nen psykoositila voi kohdata vain synnyttäneen naisen, ei miestä. Toivon, että tämä otetaan huomioon, kun uutta lakia sovelletaan tulevaisuudessa lapsensurmaan liittyvissä tapauksissa. Sairauden vuoksi henkilö voi olla myös syntykeeton.

Kiitos ministeri Leena Merelle erinomaisen tärkeiden ja hyvien lakiuudistusten edistämisestä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

19.08 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Pitää antaa hallitukselle kiitoksia, kun lainsäädäntö etenee ja etenkin kun tasa-arvoa vahvistava lainsäädäntö etenee, ja nyt on näin tämän silpomisen kieltävän lainsäädännön osalta. Kiitokset myös lakia aktiivisesti vaatineille kansalaisjärjestöille, tämä työ on ollut pitkä.

Tässä esitetään lainsäädäntöön tarkennuksia, joita tarvitaan, sillä silpomisen ehkäisy Suomessa ei ole onnistunut riittävästi. Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen on naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja kunniaväkivaltaa, jossa korostuu perheen ja yhteisön kontrolli sukupuolimoraalista. Silpomisella on vakavia fyysisiä ja psyykkisiä terveyshaittoja, kuten infektiot, kipu, hedelmättömyys ja psyykinen trauma. Silpominen on äärimmäisen intiimi ja raaka toimenpide, jolla voi olla elinikäisiä vaikutuksia seksuaalisuuteen. Sitä ei voi perustella uskonnollisilla, kulttuurisilla tai historiallisilla syillä. Yleensä nämä syyt ovat juuri näitä kulttuurisia enemmän kuin uskonnollisia.

Esityksessä tämä suostumus silpomiseen ei poista rangaistavuutta edes vähäisimmissä teoissa. Esityksessä myös yritys on rangaistava ja myös tällaisen silpomisen valmistelu, mukaan lukien tytön tai naisen vieminen ulkomaille silpomista varten, olisi rangaistavaa. Vanhentumisaika rikokselle alkaa lapsen kohdistuneissa teoissa tämän täytettyä 18 vuotta. Nämä ovat kaikki erittäin hyviä piirteitä esityksessä.

Ennaltaehkäisyyn sekä silpomisen kokeneiden tyttöjen ja naisten hoitopaaseen tulisi panostaa nykyistä enemmän. 90-luvun lopulla, kun itse aloitin maahanmuuttajataustaisten lasten opettajana, tähän ongelmaan oltiin havahtumassa ja laadittiin kunnissa ohjeistuksia ilmoitusvelvollisuudesta ja lastensuojelun toimenpiteistä. Oli myös selvää, että osa lapsista tiesi tästä riskistä, ja he saattoivat pelätä sitä, että heidät viedään kotimaahansa — toki riskinä ovat myös lapsiavioliitot, mutta tämä puuttumisohjeistus alkoi silloin muodostua, ja ihan todella pitkä aika, 30 vuotta, on mennyt siihen, että tämä lainsäädäntö saadaan valmistumaan.

Puheeksi ottamista tarvitaan ja tarvitaan myös tähän silpomisilmiöön kouluttamista. Meillä tulee koko ajan uusia viranomaisia, ja tämän koulutuksen täytyy olla jatkuvaa. Sen laajuutta tulee edelleen seurata kouluterveyskyselyissä ja muissa terveystilastoissa, ja todellakin lasten pitäisi saada sellaista tukea ja sen verran sitä oppilashuollon palvelua, oli se sitten terveydenhoitaja, opettaja tai kuka tahansa koulun henkilökunnasta, jolle uskallus puhua olisi olemassa. Silpomisen läpikäyneille naisille tulisi olla mahdollisuus matalalla kynnyksellä korjaaviin leikkauksiin sekä henkinen apu kokemuksen läpikäymiseen.

Lisäksi olisi tärkeää säätää laki suojaamaan intersukupuolisten lasten kehollista koskemattomuutta ja itsemääräämisoikeutta. Heidän ihmisoikeuksiaan loukkaavia niin sanottuja normalisoivia leikkauksia ei tulisi tehdä.

Vielä on lisätoiveita hallitukselle. Vaikka hyvä lainsäädäntö tässä etenee, niin lisätarpeena on kriminalisoida pakottava kontrolli, sillä se kytkeytyy muihin sukupuolituneen väkivallan muotoihin, joskus lapsiavioliittoihin, pakkoavioliittoihin, ihmiskauppaan, lap-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2024 vp

sikaappauksiin sekä vaikeuksiin ja riskeihin purkaa esimerkiksi väkivaltainen avioliitto. Viime vuonna oikeusministeriö selvitti henkisen väkivallan rangaistavuutta Suomessa, ja Euroopan neuvoston naisiin kohdistuvan väkivallan vastainen sopimus, Istanbulin sopimus, edellyttää valtiota kriminalisoimaan pakottamisen, joka uhkaa uhrin toimintakykyä ja mielenterveyttä. Pakottava kontrolli on pitkäkestoista, uhri voidaan eristää, hän voi olla toistuvan uhkailun kohteena, hänen arkeaan valvotaan. Pakottavan kontrollin tunnistamista palveluissamme pitäisi myös vahvistaa. Ilmenemismuotoina voi olla esimerkiksi uhrin itsetuhoisuus, päihteiden käyttö, ahdistus, arkuus. Pakottava kontrolli voi olla perheenjäsenen, sukulaisten tai laajemman yhteisön harjoittamaa, ja se todella saattaa alkaa jo lapsuudessa. Tein asiasta myös toimenpidealoitteen, ja toivon, että tämäkin lainsäädännön osa etenee. [Juho Eerola pyytää vastauspuheenvuoroa]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eerola, vastauspuheenvuoro.

19.13 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos edustaja Hopsulle hyvistä vinkeistä, mitä hallitukselle annatte. Sen verran positiivista kerron tässä teille, että tähän pakkoavioliittoon hallitus on jo puuttumassa ja meillä on lakivaliokunnassa käsittelyssä hallituksen esitys, jossa nämä pakkoavioliitot tullaan kieltämään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Savio, varsinainen puheenvuoro.

19.14 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Oikeusministeri Meri ja koko hallitus ansaitsevat kiitokset tästä esityksestä, jolla tiukennettaisiin henkeen ja terveyteen kohdistuvia rikoksia koskevaa lainsäädäntöä. Aiheesta on pidetty tänään monia erittäin hyviä puheenvuoroja, ja niihin on helppo yhtyä.

Ensinnäkin tässä esityksessä ehdotetaan naisten sukuelinten silpomisen ja sen valmistelun säätämistä rangaistavaksi erillisin rikoslain säännöksiin. Samassa yhteydessä pidennettäisiin syyteoikeuden vanhenemisaikaa siltä osin kuin teko kohdistuu alaikäiseen. Asia on hyvin merkittävä siksi, että suomalaisen yhteiskunnan ja oikeusvaltion tärkeisiin periaatteisiin kuuluu jokaisen yksilön fyysinen koskemattomuus, ja erityisen tärkeä esitys on seksuaalisen itsemääräämisoikeuden varmistamisen näkökulmasta, samoin tyttöihin ja naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseksi. Tämä on viesti, jota on syytä erikseen korostaa sekä eduskunnassa että myös sen ulkopuolella.

Arvoisa puhemies! Toiseksi hallitus ehdottaa tapon vanhenemisajan poistamista. Tämä on merkittävä askel jo periaatteellisesti, onhan henkirikos ehdottomasti yksi kaikkein vakavimmista rikoksista. Suomalainen rikoshistoria tuntee joitakin tapauksia, joissa tutkinta on keskeytetty henkirikoksen syyteoikeuden vanhenemisen vuoksi. Toisaalta murhan ja tapon välinen rajanveto on vaikeaa, varsinkin vanhoissa rikoksissa. Vanhoja murhia on kuitenkin joskus saatu ratkaistua vuosikymmeniäkin tutkinnan alkamisen jälkeen, ja sekä yleisen oikeustajun että uhrien omaisten kannalta olisi hyvin toivottavaa, että kaikki henkirikokset saataisiin selvitettyä, vaikka se kestäisi pitkäänkin. Hallituksen esitys tapon vanhentumisajan poistamiseksi onkin tärkeä, jotta tulevaisuudessa myös tappojen selvittäminen ja niistä tuomitseminen helpottuvat kaikkein vaikeimmissa tapauksissa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen kolmas ehdotus liittyy lapsensurmaa koskevan erillissäännöksen poistamiseen. Käytännössä vastasyntyneen surmaamisesta tuomittaisiin jatkossa nykyistä ankarammin. Kuten hallituksen esityksessä on todettu, tulee vastasynty-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2024 vp

neen lapsen henkeä suojata samoilla yleisillä rangaistussäännöksillä kuin varttuneempienkin.

Arvoisa puhemies! Tämäkin lakimuutos on linjassa hallitusohjelman kanssa. Siinä suhtaudutaan erityisen vakavasti henkeen ja terveyteen kohdistuviin rikoksiin, mikä on mielestäni erinomaista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Peltonen.

19.17 Eemeli Peltonen sd: Arvoisa puhemies! Käsitlemme nyt hallituksen esitystä laiksi rikoslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Tämän esityksen keskeisin muutos on, että naisen sukuelinten silpominen sekä silpomisen valmistelu säädettäisiin rangaistavaksi erillisin rikoslain säännöksin. Lisäksi syyteoikeuden vanhentumista koskevia rikoslain säännöksiä muutettaisiin niin, että syyteoikeus ei vanhentuisi, jos kysymyksessä olisi täytetty tappo. Oikeus tuomita rangaistus täytetystä taposta ei myöskään vanhentuisi enää tulevaisuudessa.

Me täältä oppositiosta aika usein kritisoimme hallituksen esityksiä ja vastustammekin niitä keskeisiltä osin. Tämän hallituksen esityksen osalta on kuitenkin syytä antaa hallitukselle kiitosta. Hallituksen esitys ja siinä esitetyt muutokset rikoslakiin ovat tervetulleita, pitkään odotettuja ja myös hyvin kannatettavia. Haluankin vilpittömän kiitokseni hallitukselle lausua siitä, että tämä rikoslain muutos muun muassa naisen sukuelinten silpomisen säätämistä rangaistavaksi on saatu tänne eduskuntaan ripeästi, jo näin varhaisessa vaiheessa vaalikautta. Seuraavaksi onkin eduskunnan tärkeä tehtävä viedä tämä muutos lainsäädäntöön ripeästi, ja uskon, että eduskunnan lakivaliokunta tulee näin toimimaan laajassa yhteistyössä yli puoluerajojen.

Tänään tästä hallituksen esityksestä täällä eduskunnan suuressa salissa käyty lähetekeskustelu on myös hyvä muistutus siitä, että pystymme yhä edistämään myös laajalla yhteistyöllä tärkeiksi katsomiemme epäkohtien ratkaisemista ja korjaamista. Tämä hallituksen esitys ei totisesti tunne hallitus—oppositio-rajoja, kuten olemme saaneet tästä hyvästä keskustelusta tänä iltana myöskin kuulla.

Kiitos myös niille kansalaisaloitteen alullepanijoille ja allekirjoittajille, jotka aikanaan saattoivat tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen kieltämistä koskevan aloitteen tähän taloon. Kansalaisaloitteessahan ehdotettiin valmisteltavaksi lakia, joka kattaisi kaiken ikäisiin tyttöihin ja naisiin kohdistetut, samoin kuin ulkomailla tehdyt, silpomiset. Tänään voimmekin todeta, että tuo kansalaisaloite vuodelta 2019 oli erittäin merkittävässä roolissa tämän lakihankkeen liikkeelleasemiseksi aina tänne eduskuntaan asti hallituksen esityksen muodossa. [Juho Eerola: Kiitos!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

19.19 Inka Hopsu vihr: Kiitos, arvoisa puhemies! Edustaja Eerolalle vastaan, että tutustuin tähän pakkoavioliittolainsäädäntöön — tai onko se nyt avioliittoon pakottamisen rangaistavuuden, kriminalisoinnin esitys — keväällä, ja silloin siitä ainakin puuttui vielä nimenomaan erillinen pykälä tätä pakottavaa kontrollia huomioimaan. En tiedä, onko sitä esitystä sen jälkeen muutettu, mutta olisi hyvä, jos siellä lakivaliokunnassa voitte tämän huomioida. Se koskee myös sitä, kun oli vähän heikosti se, kuinka kunniaan liittyvän vä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 84/2024 vp

kivallan kontekstissa solmitut avioliitot, pakkoavioliitot, huomioidaan, ja myös se, miten se, jos avioliitosta irtautumista ei sallita, siinä lainsäädännössä huomioidaan.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin lakivaliokuntaan.